

TIJDSCHRIFT VOOR NUMISMATIEK

**EUROPEES GENOOTSCHAP
VOOR MUNT- EN PENNINGKUNDE**

SEPTEMBER-OKTOBER 1981 - VOL. XXXI - Nr. 5
TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

FOUTIEVE TEKSTEN OP DE MUNTSTUKKEN VAN HET GRAAFSCHAP VLAANDEREN VANAF FILIPS II (1555-1598)

Aimé HAECK

In aanvulling op de artikels verschenen in Tijdschrift voor Numismatiek (1) en in La Vie Numismatique (2), beiden van de hand van de heer A. VAN KEYMEULEN, werden onder de nummers 17, 22 en 24 enkele munten van de muntplaats Brugge beschreven met foutieve tekst. Voor wat deze muntplaats en het graafschap Vlaanderen betreft kunnen we deze lijst als volgt vervolledigen:

Regering van Filips II (1555-1598)

1. Brugge. Halve gouden Reaal z.d. EVG-H.207-7b leg. II
Kz.: PHS.D:G. HISPNIARV (sic!).REX.CO.FL:
(Rijssel 141) (3)
2. Idem
Kz.: PHS.D:G.HISPNIARV (sic!).REX.CO.FLA
[Veiling Sotheby 26.8.1968, nr. 456 (verz. de Ligne)]
3. Idem
Kz.: PHS.D:G.HISPANIARVV (sic!).REX.CO.FL
[Veiling Schulman Amsterdam 244 (15.11.1966), nr. 523
(vondst van Serooskerke)]
4. Idem
Kz.: PHS.D:G.HISPANIARRV (sic!). RX (sic!).CO.FL
(Rijssel 144) (3)

De legende van de keerzijde van de vier bovengenoemde munten is normaal: PHS.D:G.HISPANIARV.REX.CO.FL(A)

Bij de eerste twee werd de eerste A vergeten in HISPANIARV, de derde kreeg een V teveel achteraan in hetzelfde woord en de vierde een R teveel, tevens werd ter compensatie de E van REX weggelaten.

5. Brugge. Filipsdaalder 1557 EVG-H.210-7c
Vz.: PHS.D:G.HISP.ANG.Z.REX.GOMES(sic!).FLAN
(Private verzameling)

De onoplettende graveur vergiste zich en schreef GOMES i.p.v. COMES

6. Brugge. Filipsdaalder 1576 EVG-H.210-7d
Vz.: PHS.D:G.HISP.Z.REXOMES(sic!).S.FLAN
(ANEsp. 5.7.1963, nr. 600) (4)

7. Idem
Kz.: DOMIHVS.MI / HI.ADIVTD (sic!)
Bij onze nrs. 6 en 7 handelt het zich meer om dubbelslagen en niet om echte graveurfouten. Toch wel het vermelden waard.

8. Brugge. 1/5 Filipsdaalder 1564 EVG-H.212-7a
Vz.: PHS.D:G.HISP.Z. Ielie .REX.COMES.FAN(sic!)
Kz.: DOMINVS.MIHII(sic!).ADIVTOR
(Private verzameling)

L van FLAN vergeten op de voorzijde en een H teveel in MIHI op de keerzijde.

9. Brugge. 1/5 Filipsdaalder 1566 EVG-H.212-7a
Vz.: PH(sic!).D:G.HISP.Z. Ielie .REX.COMES.FLAN
(Private verzameling)

De graveur schrijft PH in plaats van PHS, hetgeen we wel degelijk als een fout beschouwen. Inderdaad wordt op alle munten van Filips II (afgezien de eerste uitgaven van de Filipsdaalder waar PHILIPVS vo-
luit wordt geschreven) steeds de afkorting PHS gebruikt.

10. Idem
Vz.: PHS.D:G.HISP.Z. Ielie .REX.CO.HISP.Z.N (sic!)
(MPK, Brussel) (5)

Duidelijke dubbelslag van de woorden HISP.Z, maar wat moet de N erna
beduiden?

11. Idem
Kz.: DOMINVS.MIHII(sic!).ADIVTOR
(Private verzameling)

Zoals bij onze nr. 8 werd ook hier een H teveel geslagen in MIHI

12. Brugge. 1/20 Filipsdaalder. 15.. EVG-H.215-7
Vz.: PHS.D.G.HISP.Z / REX.COM.LA (sic!)
F van FLA werd vergeten. (Private verzameling)

13. Brugge. Korte z.d. EVG-H. 231-7
Vz.: PHS.D:G.HIHSP(sic!).Z/////COM.FLA
(Private verzameling)
Een H teveel in HISP.

Regering van Albrecht en Isabella (1598-1621)

14. Brugge. Drie Reaal 1608 EVG-H. 292-6
Kz.: Ielie ARCID(sic!).D.AVST.DVCES.BVRG.ET.COM.FLAN
(Hoc nr. 13 pl.II,4) (6)

De graveur vergat de H in ARCHID

15. Brugge. Dubbele Penning 1615 EVG-H.299-6
Vz.: Ielie ALEBRTVS(sic!).ET. ELISABET.D.G
(MPK, Brussel)

Er staat ALEBRTVS waar natuurlijk ALBERTVS moet staan.

16. Brugge. Dubbele Soeverein 1616 EVG-H.304-6
Vz.: Ielie ALBETV(sic!) / S.ET.ELISA. / BET.DEI.GRA /
TIA.ARCHIDVC
(Rijssel nr. 178)

De graveur vergat de R in ALBERTV / S en stelt een afkortingspunt in
ELISA / BET

17. Brugge. 1/4 Patagon z.d. EVG-H.313-6a
Vz.: Ielie ALBERTVS.ET.ELIABET(sic!).DEI.GRATIA
(Reeds vermeld door A. Van Keymeulen onder nr. 17).

Regering van Filips IV (1621-1665)

18. Brugge. Soeverein 1648 EVG-H. 325-6
Vz.: .PHIL.III.D.G.HIEPS(sic!).ET.INDIAR.REX
(Rijssel 182)

Waar men normaal HISP moet vinden slaat de graveur HIEPS. een
veelvuldig in Vlaamse dialecten voorkomende letteromwisseling tus-
sen de S en de P op het einde van een woord. (cfr. hesp - heps, wesp
-weps, enz.).

19. Brugge. Schelling 1651 EVG-H. 333-6
Vz.: .PHIL.III(sic!).D.G.HISP.ET.INDIAR.REX
(Private verzameling)

Er werd een I te weinig geslagen bij PHIL.III

Regering van Karel II (1665-1700)

20. Brugge. Dukaton 1670 EVG-H.348-4a
Kz.: ARCIHD(sic!).AVST.DVX / BVRG.CO.FLAN.Z^c
(Werd reeds vermeld door A. Van Keymeulen onder nr. 22).
Dezelfde fout komt eveneens op een dukaton voor van 1673, welke ik zag in een private verzameling.
21. Brugge. Patagon EVG-H. 350-4a

Buiten de fout op het stuk van 1672, vermeld door A. Van Keymeulen onder nr. 24 hebben we voor de Patagon volgende fouten opgetekend:

- a. met BRVG in plaats van BVRG op de Kz.
op munten met de jaartallen 1679 (MPK, Brussel), 1685 (MPK, Brussel en private verzameling) en 1687 (MPK, Brussel).
- b. met INIAR in plaats van INDIAR op de Vz.
1677 (MPK, Brussel)
- c. met FALN.Z^c in plaats van FLAN.Z^c op de Kz.
1667 (MPK, Brussel), 1668 (MPK, Brussel) en 1669 [Veiling Sobelar 6 (24.5.1975), nr. 987]

Wij hopen dat dit artikel bij de lezers enkele reactie teweegbrengt en dat zij ons eveneens de foutieve slagen welke in hun verzameling voorkomen zouden melden, waarvoor wij ons aanbevolen houden.

Voetnota's

- (1) Tijdschrift voor Numismatiek, nov.-dec. 1976, nr. 6, blz. 166-173 en nov.-dec. 1977, nr. 7, blz. 190-191: A. Van Keymeulen, Graveerfouten op de munten uit de Nederlanden vanaf de regering van Filips II (1555-1598).
- (2) La Vie Numismatique, sept.-oct. 1977, nr. 5, blz. 143-152: A. Van Keymeulen, Erreurs de gravure sur les monnaies des Pays-Bas du Sud depuis le règne de Philippe II (1555-1598).
- (3) Rijssel = Pierre Bastien et Jean Duplessy: Catalogue des Monnaies d'or flamandes de la collection Vernier, Wetteren 1975.
- (4) ANEsp = Veilingen van de Asociacion Numismatica Espanol.
- (5) MPK = Koninklijk Munt- en Penningkabinet te Brussel.
- (6) Revue Belge de Numismatique, 1926, nr. 78, blz. 135-157: Marcel Hoc, Le monnayage des archiducs Albert et Isabelle en Flandre.

EEN GREEP UIT DE GESCHIEDENIS VAN LIMBURGSE MUNTATELIERS

(VERVOLG)

Reinhilde PIETERS

Te Sint-Truiden hebben de prinsbisschoppen vanaf het begin van de 13de eeuw munt geslagen nadat ze dat deel wat toebehoorde aan de bisschoppen van Metz in hun domein konden inlijven (1227) (37). Of de bisschoppen altijd in hetzelfde huis hun atelier gevestigd hadden is niet met zekerheid geweten. Wel is één atelier gekend namelijk het huis het Negenmanneke in de Plankstraat, genoemd naar een soort munt. De muntslag te Sint-Truiden blijft tot de 16de eeuw bekend onder Truyslag. De recentste munten bekend voor Sint-Truiden dateren ten laatste van voor 1505 omdat die geslagen werden in opdracht van Jan van Horn (1484-1505). Nochtans zou volgens Perreau (38) nog tijdens Joris van Oostenrijk (1544-1557) gemunt zijn daar in 1553 de munters van Sint-Truiden naar Luik geroepen worden om de instructies, gegeven door de Algemene Vergadering van Spiers, te ontvangen. Maar munten van deze vorst geslagen te Sint-Truiden zijn niet bekend.

Dat het munten te Sint-Truiden steeds van een leen dakje liep is zeker niet het geval geweest. De oorzaak van de problemen lag in het in leen geven van het muntrecht (39). In 1256 was het muntrecht in leen gegeven aan weduwe Beatrix. Zij wilde uit dit recht extra profijt trekken tijdens de oorlog tussen hertog Hendrik III van Brabant (1231 (?)-1261) en prinsbisschop Hendrik Van Gelderen (1247-1274). De Truidenaren verleenden steun aan Brabant en beloofden de hertog zelfs het muntrecht verder in leen te geven. Maar Luik grijpt in en geheel het beoogde profijt valt in het water.

Goud en zilver wordt door de prinsbisschoppen aangemunt. Alleen Jan van Beieren, elect van Luik (1390-1418) munt gouden florijnen

ridderflorijnen waarop zijn geestelijke titel ontbreekt en de Sint-Jansgulden waarop zelfs in het geheel zijn naam achterwege blijft maar uit het schild van Beieren op de keerzijde en uit de legende *Moneta opidi in Sancto Trud.* kan met zekerheid gezegd worden dat Jan van Beieren de muntheer is.

Hij slaat eveneens zilveren groten en halve groten naar het voorbeeld van zijn vaders groten in Holland als elect van Luik en graaf van Loon.

In 1489 wordt te Sint-Truiden een presentiedenier geslagen door bisschop Jan van Horn bij een belegering waarbij het leger van de bisschop tegen het leger van Erard vander Marck staat.

Laten we nu even westwaarts reizen en halt houden te Halen (40), Brabants bezit in de 14de eeuw. Gedurende de eerste helft van de eeuw was de toestand in het hertogdom weinig rooskleurig: oorlogsdreigingen, hongersnood en financiële tekorten. Hertog Jan III (1295-1355) voerde een handige politiek om uit het slop te geraken en wist de lakenhandel tot bloei te brengen.

Daarom liet hij te Halen wisselkantoren ook Lombardshuizen genoemd, openen, verleende privileges en vroeg hiervoor belastingen in ruil.

De financiële nood lenigde hij verder door zelf munt te slaan en legde dit vast in een oorkonde van 1314: *dat men niet maecken en sal noch slaan in Brabant eenighen penninck tenzij binnen vrijen steden van Brabant ende met raede der voorz. Steden ende Lande.* Hij sloeg dan goud en zilver te Leuven, Antwerpen, Brussel, Maastricht en Halen. Maar de verspreiding van deze munten 355). waar-schijnlijk niet meer gemun olgster Johanna (1322-1406), gehuwd voerde een centralisatie in de muntacti leen bewezen worden dat Jan III te Halen muntte. Hij imiteerde er Engelse sterlingen en Franse Tourse groten die in omloop waren bij de handelslui die langs Halen passeerden. Op deze munt wordt Gent en Halen vermeld. Dit wijst op een economisch verdrag tussen die twee steden. Jacob van Artevelde steunde in de honderdjarige oorlog de koning van

na eerst gevangen en gefolterd te zijn geweest in de gevangenis van Halen en in de Drie Bornen te Oudergem (42).

In de 15de eeuw worden nog verschillende kleine ateliers geopend doch ze kennen meestal geen lang bestaan zoals de ateliers van Gerdingen, Grote Brogel, Gruitrode, Kessenich en Kuringen. Hasselt was, is en blijft nog steeds actief.

Enige aandacht mag wel gaan naar het atelier van Gruitrode (43), geopend door Iwan Cortenbach, landcommandeur (1410-1434) van de Duitse of Teutoonse Orde te Alden Biesen. Nochtans is de openstelling van een muntatelier te Gruitrode niet volgens de wetten en regels van de Ridderorde. Immers alleen te Mergentheim (Beieren) mochten de ridders munten (44). Zij hebben hun atelier dan op de commanderij van Gruitrode gevestigd zoals in de legenden op de munten te lezen staat. Misschien mag eveneens als bewijs van vestiging van een atelier te Gruitrode gelden *Pro(vincia) Bal(lei) De Juncis Baro De Gruitrode* wat te lezen staat op een zilveren penning geslagen door Edmond van Bocholt en Oreye (17de eeuw), grootcommandeur van Alden Biesen. Waarom hebben de heren van Alden Biesen dan gemunt?

De 15de eeuw was een ongelukseeuw voor de Duitse Orde: de honderdjarige oorlog, interne machtsstrijd, het definitief verdwijnen van het Oost-Romeinse Rijk en het ontstaan van autonome staten. Speciaal voor de Duitse Orde moet hier worden aan toegevoegd de strijd in Polen die eindigde in een nederlaag waardoor veel bezittingen van de Orde verloren gingen. Vandaar dat de onderhorige commanderijen meer belastingen aan de Orde moesten betalen.

Voor Alden Biesen moeten hier nog worden bijgevoegd de voortdurende opstanden in het Land van Luik tegen de prinsbisschop Lodewijk van Bourbon (1438-1482). Al deze omstandigheden hebben waarschijnlijk een tekort aan munten veroorzaakt wat gepaard is gegaan met een gebrek aan edelmetaal. Dit verklaart dan tevens de slechte kwaliteit van de munten geslagen door de commandeurs te Gruitrode. Het gebrek aan kleingeld op de handelsweg Keulen-Maastricht-Bavai/Boulogne (45) werd dan mee aangevuld door de munten van de Duitse Orde. De commandeurs profiteerden hierbij van de gewoonte van de tijd: kleine heren sloegen hun eigen munten, en opdat deze stukken gemakkelijk in omloop zouden kunnen gebracht worden imiteerden ze algemeen gangbare munten: vooral voor onze gewesten zijn dat de Luikse munten en de commandeurs imiteerden dan ook op de munten van Jan van Beieren. Deze imitaties en zelfs vervalsingen sprongen nog weinig in het oog want in het Duitse Rijk, waartoe Alden Biesen behoorde, waren meer dan driehonderd types in circulatie (46). Het is dan ook in dit raam dat de hybride stukken door de

1404 komt Halen terug in het numismatisch nieuws wanneer de meier van de stad Lybrecht Zauwen twee valsmunters van Pietersheim snapt, die dan veroordeeld worden en de gebruikelijke doodstraf ontvangen,

heren van Alden Biesen geslagen, moeten gezien worden, zoals de stukken waarop *Matthias de Curtenba* wordt vermeld. Die muntheer heeft nooit geleefd, wel Matthias van der Straeten en Iwan Cortenbach; evenals de stukken met de dubbele muntplaats Gruitrode - Grote Brogel of Gruitrode - Kessenich.

Zij sloegen vooral munten van minderwaardig allooï in de hoop winst te maken (zie bovenstaande afbeelding). Zij hoopten het geloof van de bevolking in de munt niet te verliezen.

In het begin van de 16de eeuw heeft Mattelaen van Eynatten (1503-1512) landcommandeur van de Balie Biesen tot Maastricht en heervan Gruitrode blijkbaar geen groot vertrouwen in de eigen munten want Mattelaen vraagt dat de stad Bree de portrechten betaalt in Johansbraspenningen (47).

Andere besparingsmaatregelen opgelegd door de Duitse Orde aan haar onderhorige commanderijen waren: vermindering van pracht en praal van de landcommandeurs; het heffen van intredegeld; belastingen op erfenissen; rekenschap afleggen voor inkomsten en uitgaven (48).

Stilaan zijn de heren van Alden Biesen over gegaan tot het slaan van zilveren munten van beter allooï, maar dit is pas in de 17de eeuw en nadien verdwijnt hun muntactiviteit.

Gedurende de 16de eeuw neemt de plaatselijke muntslag stilaan af; verschillende ateliers zijn reeds gestopt terwijl de prinsbisschop van Luik nog een atelier bij opricht in zijn gebied namelijk te Maaseik (1582) (49).

Vanuit zijn atelier te Hasselt stuurde hij personeel naar Maaseik waar moest gemunt worden overeenkomstig de bepalingen van de Kreitz Westfalen. Hierop heeft de prinsbisschop echter inbreuk gepleegd. Hij liet het muntteken «een eikel» op de munten aldaar aanbrengen en verleende aan de munters van Maaseik dezelfde privileges als aan die van Hasselt. Dit leidde tot conflicten met het stadsbestuur omdat de gabelen en accijnzen, geheven door de stad aan de munters, niet door hen betaald werden.

Zij steunden zich op de vrijstelling verleend door de prinsbisschop. Te Maaseik werd vooral koperen kleingeld geslagen en dit zelfs op aanvraag van burgers zoals Leonard Lincen deed in 1637.

Dit wijst nogmaals op de drukke handelstransacties in het prinsbisdom. Ook zwaardere munten werden geslagen namelijk in goud en zilver.

De prinsbisschop Ferdinand van Beieren (1612-1650) beveelt een eerste maal in 1613 het atelier te sluiten. Dit bevel wordt niet opgevolgd en het atelier werkt verder tot 1646 wanneer muntmeester Verschullen verplicht wordt alle stempels en werktuigen in te leveren in het atelier van Hasselt en één van de munters Ernest Laurens komt vanaf 1651 op de munterslijst van Hasselt voor. Dit wijst erop dat het atelier van Hasselt nog steeds actief is in de 17de eeuw en blijkbaar een centrale rol speelt, want ook reeds in 1614 bij de sluiting van het atelier van Bouillon wordt het materiaal en personeel overgedragen naar Hasselt, alhoewel het atelier toch reeds aan voorname had ingeboet. Officiëel mocht vanaf 1614 te Hasselt alleen nog koper aangemunt worden omdat de zwaardere munten te Visé geslagen werden op bevel van de Kamer van Financiën. Tot ca. 1676 blijft het atelier te Hasselt actief en dan sluit Hasselt ook en het personeel gaat waarschijnlijk over naar het of naar één van de Luikse ateliers.

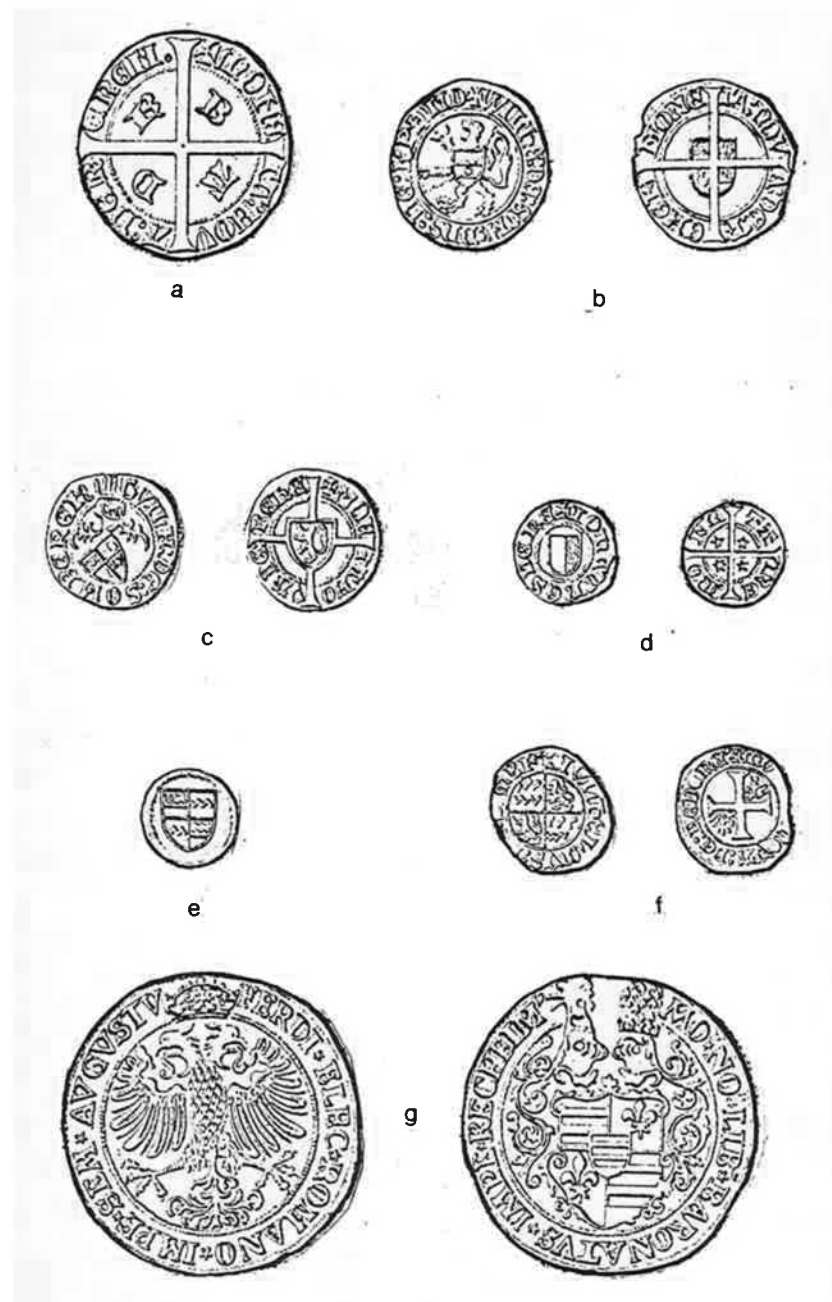
Herman Christijns, munter van Hasselt wordt vanaf die datum muntmeester te Luik.

Terwijl alle plaatselijke ateliers hun deuren zagen sluiten hebben de graven van Rekem hun activiteit blijven verder zetten tot 1720 (50). Zij kenden een munttraditie reeds vanaf het begin van de 14de eeuw. Zij baseren zich op een keizerlijk charter van 1356 om goud, zilver en koper aan te munten. Maar er zijn oudere munten van de Rekemse heren bekend wat betekent dat de keizer toen slechts bestaande toestanden bevestigde.

In Rekem zijn meer dan 430 types van munten geslagen, bijna alle imitaties van munten van andere heren. Vooral vanaf de tweede helft van de 16de eeuw regent het klachten zowel van keizerlijke zijde als van koninklijke, namelijk van Filips II (1555-1598), als van bisschoppelijke zijde namelijk van Maximiliaan-Hendrik van Beieren (1650-1688) die dan in 1653 de circulatie van Rekemse oorden van Ferdinand d'Aspremont-Lynden in het Land van Luik verbiedt. Het atelier van Rekem is dan met Jozef-Gobert d'Aspremont-Lynden ca. 1720 dood gebloed. Met de sluiting van het Rekemse atelier wordt tevens een einde gesteld aan de plaatselijke muntslag in de huidige provincie Limburg.

Munten van Rekem

- a. Dubbele groot van Willem II van Sombreffe (1400-1475).
- b. 1/2 groot van Willem II van Sombreffe (1400-1475).
- c. 1/4 groot van Willem II van Sombreffe (1400-1475), nabootsing Hollandse munt van Albrecht van Beieren.
- d. Denarius van Willem II van Sombreffe (1400-1475).
- e. Brakteaat van Willem II van Sombreffe (1400-1475).
- f. Tourse groot van Willem II van Sombreffe (1400-1475).
- g. Daalder van Willem van Vladorp (1552?-1565).

h. Munt van 30 stuivers van Willem van Vlodorp (1552?-1565)

i. Munt van 30 stuivers van Willem van Vlodorp (1552?-1565)

j. Munt van 30 stuivers van Willem van Vlodorp (1552?-1565)

k. Goudgulden van Willem Quadt van Wyckradt (?-1590).

VOETNOTA'S

R.B.N., 1959, p. 121.

(37) *Munt in Limburg*, - (*Kunst en Oudheden*, 26), Sint-Truiden, 1981, p. 121-122.

(38) A. PERREAU, Notice sur l'atelier monétaire de Saint-Trond, - B.S.S L.L., 1852, p. 48.

(39) C. DE BORMAN, *Chronique de l'abbaye de Saint-Trond*, dl. II, Luik, 1877, p. 203

M. HOC en V. TOURNEUR, *Assemblée générale tenue à Saint-Trond.....*, - R.B.N., 1927, p. 182-183.

(40) *Munt in Limburg*, - (*Kunst en Oudheden*, 26), Sint-Truiden, 1981, p. 67-71.

(41) Briefwisseling Duplessy, Bibliothèque Nationale de Paris, d.d. 1-04.1981.

(42) In *Munt in Limburg*, - (*Kunst en Oudheden*, 26), Sint-Truiden, 1981, p. 69 wordt de gevangenis de Drie Bornen ten onrechte toegeschreven aan de Drie Fontein te Vilvoorde. Het artikel van A.M., *Drie - Borren*, verschenen in het *Tijdschrift voor het personeel van de Nationale Bank van België*, 1975, jg. 31, feb., p. 7-29, situeert terecht de Drie - Borren in Oudergem. (Ref. dankzij de heer Cnops).

(43) *Munt in Limburg*, - (*Kunst en Oudheden*, 26), Sint-Truiden, 1981, p. 43-46.

(44) Briefwisseling DOZA d.d. 19-05-1980.

(45) P. SPUFFORD, *Monetary problems and policies in the Burgundian Netherlands 1433-1496*, Leiden, 1970, p. 37.

(46) M. TUMLER, *Der Deutsche Orden. Von seinem Ursprung bis zur Gegenwart*, Bonn, 1975, p. 39.

(47) R.A.H., *Fonds Alden Biesen, Gruitrode*, nr. 1702.

(48) J. BURNTINX, *Oude Biezen*, - *Verzamelde Opstellen*, 1939, p. 140.

(49) *Munt in Limburg*, - (*Kunst en Oudheden*, 26), Sint-Truiden, 1981, p. 95-98.

(50) *Munt in Limburg*, - (*Kunst en Oudheden*, 26), Sint-Truiden, 1981, p. 105-116.

TWEE RAADSELACHTIGE SERVISCHЕ PROEFSTUKKEN

Jan MOENS

In hun catalogus over de munten en bankbiljetten van Servië en Montenegro (1868-1918) beschrijven M. Michalovic en D. Glogonjac twee proefstukken uit 1890, welke hier worden afgebeeld:

1 dinar (Z.Ø 23 mm 5 g.)

2 dinar (Z.Ø 27 mm 10 g.)

Volgens de auteurs zijn deze stukken met een zekere raadselachtigheid omgeven. Inderdaad roepen ze enkele vragen op, die we hieronder weer-geven en zullen oplossen :

Waar, en voor wiens verantwoordelijkheid werden deze stukken gesla-
gen ? Bovenvermelde auteurs betwijfelen of het hier gaat om officiële
proefstukken, dan wel om munten die werden geslagen op initiatief van
de gekende 19de eeuwse verzamelaar en servofiel Ferrari de la Reno-
tière (die ook een uitzonderlijke Belgische muntverzameling bezat).

2. Wie graveerde deze stukken ? Inderdaad dragen ze geen naam of ini-
tialen van de stempelsnijder.
3. Kan worden verklaard waarom op het 2 dinar-stuk een taalfout voor-
komt ? Inderdaad moet de waarde-aanduiding 2ΔNHAPA zijn en niet
2ΔNHAP.

Door een gelukkig toeval kon in de Archieven van het Ministerie van
Buitenlandse Zaken te Parijs een (zij het onvolledig) dossier worden terug-
gevonden dat meer dan waarschijnlijk betrekking heeft op deze stukken.
Zonder daarbij in details te willen treden, kan het volgende chronologi-
sche verslag worden geschetst.

In 1890 liet de Servische Regering een wet stemmen waardoor de bron-
zen pasmunt uit de omloop zou worden getrokken en vervangen door
zilveren munten van 1 en 2 dinar. Er werd voorzien 4 miljoen stukken te
slaan van 1 dinar en 1 miljoen van 2 dinar.

Aangezien Servië over geen eigen munthof beschikte, werd contact opge-
nomen met de Munt van Parijs, welke ook reeds in het verleden stukken
had geslagen voor dit land. Er werd hierbij in de eerste plaats geïnfor-
meerd naar de kosten van het graveren van alleen de voorzijde (met het
hoofd van de koning), aangezien het in de bedoeling lag voor de keerzijde
van de oude stempels van 1879 te gebruiken (mits aanpassing van het
jaartal). Na enig over en weer geschrijf werd in oktober J. Lagrange,
hoofdgraveur van de Munt van Parijs (met muntmeesterteken de lictoren-
bundel, die op alle te Parijs geslagen munten van 1880 tot 1896 voorkomt)
verzocht de stempels van de voorzijde te snijden aan de hand van foto's
van **koning Alexander**. Wanneer enige tijd later bleek dat de oude stempels
van **de keerzijde zich te Wenen bevonden en dat de overbrenging ervan**
naar **Parijs niet wenselijk scheen**, werd de Munt van Parijs ook gelast met
het **graveren van de keerzijde naar het oude model**.

Dat de stempels wel degelijk werden gegraveerd, wordt bewezen door
een brief uit 1892, waaruit blijkt dat enige proefstukken overhandigd wa-
ren aan het Gezantschap van Servië te Parijs, terwijl de stempels tot nader
order op de Munt zouden bewaard blijven. De drie bovenvermelde vragen
kunnen op dit moment dus worden beantwoord :

Het betreft hier inderdaad officiële proefstukken, geslagen te Parijs op
verzoek van de Servische Regering. De letter E welke op de keerzijde
voorkomt, is zonder twijfel de eerste letter van het Franse woord ESSAI,
en niet het muntmerk van Karlsberg, zoals door bovenvermelde auteurs
wordt gesuggereerd. Het vermelden van deze letter op proefstukken,
evenals het weglaten van de munttekens, was een normale procedure
van de Munt te Parijs.

2. De stempels van de voorzijde werden gesneden door J. Lagrange,
hoofdgraveur van de Munt. De stempelsnijder van de keerzijde is niet
bekend, maar hiervoor werd gewerkt naar een oud model (zij het niet
zonder fouten).
3. De taalfout op de keerzijde wordt verstaanbaar aan de hand van wat
hierboven werd verteld : aangezien men erop had gerekend de oude
stempels te gebruiken, werd de Munt van Parijs waarschijnlijk onvol-
doende nauwkeurig ingelicht over de gravure van de keerzijde, hetgeen
samen met een onvoldoende kennis van de Servische taal vanwege de
graveur, leidde tot de taalfout.

Uiteindelijk blijft dan nog de meest belangrijke vraag, namelijk waarom
dan toch werd afgezien van het slaan van normale koersmunten. Een
antwoord hierop kon in het dossier niet worden gevonden. Mogelijker-
wijze werd het type verworpen omwille van de taalfout, maar dit lijkt ons
weinig waarschijnlijk aangezien dit toch tamelijk eenvoudig kon worden
gecorrigeerd. Misschien moeten eerder politieke of economische redenen
worden gezocht, maar die vallen buiten het kader van deze korte bijdrage.
Vermelden we tot slot dat pas in 1897 werd besloten tot de uitgifte van
nieuwe 1- en 2-dinar stukken, geslagen te Wenen en met nieuwe stem-
pels.

EEN EIGENAARDIGE BRUGSE SCHELLING VAN ALBRECHT EN ISABELLA

René WAERZEGGERS

In een recente muntvondst te Holsbeek, die zilveren pasmunten van het einde van de 15de tot het begin van de 17de eeuw bevatte, kwam een eigenaardige Vlaamse schelling van Albrecht en Isabella (1598-1621) voor.

Beschrijving:

Voorzijde: gekroonde pauw, met op de borst het wapen van Oostenrijk-Boergondië.

ALBERTVS. ET ELISABE(T.D)EI (.) GRATIA

Keerzijde: gekroond wapenschild van de aartshertogen op een stokkenkruis.

lelie AR - CHI. DAV ()ES - BVRG . & . CO - FL. Z

Metaal: zilver; gewicht: 4,77 g.

Het omschrift op de keerzijde van dit exemplaar wijkt immers op enkele punten af van het voor Vlaanderen gebruikelijke:

lelie AR - CHID. AVS(T) - DVCES - BVRG. Z. CO - FL. Z

Het verkeerd geplaatste punt tussen de l en de d van ARCHID is op zichzelf reeds het vermelden waard, alhoewel uit de lijst die de heer A. Van Keymeulen in het tijdschrift van het EGMP liet verschijnen⁽¹⁾ blijkt dat graveerfouten op de muntstempels van deze periode vrij veel voorkomen.

Interessanter is echter het symbool "&" tussen BVRG en CO. Op de munten van Albrecht en Isabella wordt de titulatuur «duces Burgundiae et comitis Flandriae» immers gewoonlijk afgekort tot «DVCES BVRG.ET CO.FL.», «DVCES BVRG.Z.CO.FL.» of «DVCES BVRG.CO.FL.», doch het woord "et" wordt nooit door een "&" weergegeven. Meer nog, tot na het einde van de Spaanse periode komt bij mijn weten dit teken op geen enkele andere Zuid-Nederlandse munt voor⁽²⁾, wat laat vermoeden dat het slechts gedurende korte tijd in één enkel muntatelier werd aangewend. Het is dan ook waarschijnlijk dat een kortstondige buitenlandse invloed (bijvoorbeeld het tewerkstellen van een buitenlandse stempelsnijder of een die gedurende enige tijd in het buitenland had gewerkt) er de oorzaak van is dat dit voor de Nederlanden ongebruikelijk teken op enkele muntstempels werd gebezigd.

VOETNOTA'S

(1) *Tijdschrift voor Numismatiek*, vol. XXVI, nr. 6, 1976, blz. 166-173.

(2) Op de munten die Maximiliaan-Emanuel van Beieren tussen 1711 en 1714 te Namen uitgaf, wordt "&" voor het eerst veelvuldig in de omschriften gebruikt. Dit was, samen met de vele afkortingen, duidelijk in navolging van de Duitse mode van die tijd, vanwaar Maximiliaan-Emanuel en zijn muntpersoneel tenandere afkomstig waren.

BIBLIOGRAFIE

«The Coins and Banknotes of Burma» door H. Robinson en L.A. Shaw

Iedereen weet dat Burma geografisch gesitueerd is naast India, de oudsten onder onze lezers bewaren nog de herinnering aan de Burmaweg, met een aanzienlijke strategische waarde, die de Engelse legers in strijd met de Japanners, wisten open te houden gedurende het gehele verloop van de oorlog. Daar houdt voor de meesten van ons onze kennis van dat land op. Het recent verschijnen echter van een zeer boeiend boek biedt ons de gelegenheid onze kennis ervan te verruimen.

De auteurs zijn allebei ingenieur van beroep maar ook specialisten op het gebied van Oosterse munt- en penningkunde. M. Show heeft verscheidene jaren in Burma doorgebracht als officier in het Engelse leger; hij ging er zich interesseren voor de cultuur en de geschiedenis van het muntwezen van dat land. Zijn jongere collega M. Robinson heeft het land eveneens bezocht en zijn interesse gaat vooral uit naar de numismatiek van de laatste eeuwen. De grote verdienste van dit boek is dat het perfect tegemoet komt aan de moeilijkheid die de lezer zou ontmoeten om het muntwezen te begrijpen van een land waarvan hij noch de taal, de cultuur, het geloof of de geschiedenis kent zonder dan nog rekening te houden met het schrift dat totaal verschillend is. Hoewel zoals in elk numismatisch werk de munten en voor meer recente periodes de bankbrief, het belangrijkste zijn, wat normaal is voor een numismatisch boek, begint elk hoofdstuk met een historisch, politiek, religieus en economisch overzicht.

Het boek begint met enkele opmerkingen om het Burmaanse alfabet dat 32 medeklinkers bevat maar slechts 1 klinker, de andere klinkers worden aangeduid door bijkomende tekens, de Burmaanse taal kwam overigens maar tot stand in het land in de 11de eeuw en werd ingevoerd door boeddhistische monniken, de zeldzame vroegere opschriften zijn gesteld in verschillende andere dode talen. De auteurs beschrijven het Burmaans als een taal die totaal verschilt van de andere Oosterse talen en die daarom moeilijk te begrijpen is; de voorbeelden die zij geven zijn overtuigend. De Burmaanse kalender was niet minder ingewikkeld, zij hadden maanden, nu bevatte het jaar eens 12 maanden en dan weer 13 en elke maand bedroeg nu eens 29 dagen en dan weer 30. Het systeem van maten en gewichten was noch eenvormig, noch constant.

De geschiedenis van het land tot de 11de eeuw is zeer duister omdat de geschreven bronnen, beperkt tot inscripties, zeer zeldzaam zijn. Het land was trouwens niet ééngemaakt zoals nu. Archeologische opzoekingen laten ons toe verschillende culturen te onderscheiden. Drie onder hen

bleken het muntstelsel gekend te hebben. De Pyus-cultuur in het centrum van de huidige staat, de Mons-cultuur meer in het zuiden en ten derde het Arakan-koninkrijk, dat de Westkust betreft en waarvan een belangrijke inscriptie kon worden ontcijferd, dat ons toeliet de opeenvolging van de verschillende heerschappijen vast te leggen.

Voor de eerste 1000 jaar van onze tijdrekening zijn er slechts enkele zeldzame stukken bekend, die de meest verschillende figuren voorstellen: het wiel, de zon, de troon, de tempel, het hert, de schelp. Sommige zijn duidelijk kopieën van andere; de meeste dragen echter geen inscripties. De auteurs geven een volledig overzicht van deze stukken met de varianten erop en het gekende gewicht. Het reële belang van de rol die deze munten misschien hebben gespeeld is niet gekend. De ruilhandel bleef waarschijnlijk van overwegende invloed.

In de volgende eeuwen verdween het gebruik van het geld; metaal blijft één van de ruilmiddelen maar wel onder de vorm van blokjes die worden gewogen; er zijn er in zilver en in lood; sommige dragen bloemendecoraties. Bovendien werden er in het zuiden verschillende soorten tinnen medaillons ontdekt, over het algemeen cirkelvormig maar met wisselende diameter en waarvan men eerlijk gezegd de functie niet kent; het is mogelijk dat sommige ervan als ruilmiddel hebben gediend.

Het geld verschijnt opnieuw in Arakan gedurende de 16de eeuw; de stukken zijn van het islamitische type en zuiver epigrafisch, soms tweetalig, één van beide zijden was in het Perzisch. Het belang van witté olifanten komt erin tot uiting. De vorst die er één of meerdere bezit zal niet nalaten dit te vermelden in zijn titels. In het centrum van het land verschijnt het geld slechts opnieuw in de 17de eeuw; de omstandigheden van deze herverschijning werden op een zeer volledige manier beschreven; de eerste zilveren munten werden geslagen in Calcutta (Indië), ze dragen boeddhistische symbolen; koperen munten, die ambachtelijk werden vervaardigd, stellen twee vissen voor die ook een religieuze betekenis hebben. De gebeurtenissen volgden elkaar sneller op door het contact met de Oosterlingen; handel en industrie ontwikkelden zich. Een modern muntsysteem gaat ontstaan met de hulp van specialisten uit Birmingham, die zowel het materiaal leveren als de eerste matrijzen en muntstempels. Tegelijkertijd echter wordt de Britse greep steeds nijperder; zijn progressieve bezetting voltrekt zich in 1886 door de aanhechting van de centrale gebieden die het bolwerk waren gebleven van het verzet. Burma zal, vanuit administratief oogpunt, gezien worden als een provincie van India; de Burmaanse munten worden geleidelijk teruggetrokken en vervangen door Indische munten. Sommige bankbriefjes echter zijn alleen gangbaar in Burma. In 1937 wordt Burma gescheiden van India, wat gepaard gaat met de uitgifte van nieuwe bankbriefjes. Het land gaat een bewogen periode tegemoet: gedeeltelijke Japanse bezetting van 1942 tot 1945, gevolgd door een Britse militaire administratie tot in 1947, de onafhankelijkheidsverklaring in 1948, tijdens elke periode werden er nieuwe bankbriefjes uitgegeven. De nieuwe

munten verschijnen in 1950. Een revolutionaire regering grijpt de macht in maart 1962. Zij beveelt in 1964 een inruiling van alle bankbriefjes om de rijken te verarmen die slechts een zeer beperkte inruiling verkrijgen. Nieuwe munten, uitsluitend in aluminium, worden geslagen in het Muntgebouw te Oost-Berlijn.

Het werk bevat talrijke illustraties, 2 kaarten en een mooie reeks kleurenafdrukken gewijd aan de bankbriefjes. Op dit ogenblik vormt het zeker het basiswerk in de Burmaanse numismatiek. Het boek blijft interessant van het begin tot het einde.

(Prijs: 11,25 pond, port inbegrepen; de bestellingen vergezeld van betaling kunnen worden geadresseerd aan M. Robinson, 31 Priory road, Sale, Cheshire, Groot-Brittannië)

NIEUW!

Zojuist is verschenen:

«**Muntgewichten voor Munten van de Nederlanden**», waarin opgenomen alle muntgewichten, die tussen 1365 en 1865 in 8 landen gemaakt zijn voor 30 gouden en 11 zilveren munten. 78 pag. met 275 afb. op ware grootte, waarvan 59 foto's van de betreffende munten. f 30 incl.

Van dezelfde schrijver is nog voorradig: «*European Coin-weights for English Coins*», 1978, 26 pag. 133 afb., f 10 incl. verzendk.

Te bestellen door giro-overschrijving op no. 4155559 te Zwolle, t.n.v. G.M.M.Houben

«**Sur la signification des types monétaires des Anciens**» door Jean N. Svoronos

Deze studie werd gepubliceerd in 1894 in het bulletin van Hellenische Correspondentie. Deze grote numismaat, waarvan de handboeken over de Atheense munten van Kreta en Ptolemese munten beroemd zijn, heeft in de antieke muntkunst de personificatie van hemelse lichamen opgezocht.

Hij kwam tot het besluit dat talrijke symbolen, waarvan de bedoeling niet duidelijk is, zonder twijfel een astronomische oorsprong en betekenis hebben. Dit is namelijk het geval voor de archaische munten maar ook voor latere creaties tot aan de Romeinse periode. Zo verschijnt er een ster op de munten van de Locrijnen. Deze bewonderden de ster Hesperos. De voorstellingen van zon en maan zijn meestal duidelijk, deze van de sterren gewoonlijk minder. De haan boven op een ster, gemeenschappelijk type voor verschillende steden, moet de morgenster voorstellen. Andere dieren vergezeld van sterren en omringd met stralen moeten ook geassocieerd worden met sterrebeelden, namelijk de grote en de kleine beer, de stier en het paard.

Het zijn echter allemaal maar veronderstellingen maar zij verdienen de nodige aandacht.

(Prijs: 5 dollars)

«**Die Ptolemaïschen Münz- und Rechnungswerte**» door Friedrich Hultsch

Gepubliceerd te Leipzig in 1903, is dit werk zonder twijfel het eerste (qua datum) wetenschappelijke over de grote bronzen munten van het ptolemaïsch Egypte. Deze stukken van ongebruikelijke voorstelling en formaat in de Griekse wereld hebben reeds lang de aandacht getrokken. Het Egyptisch muntstelsel schijnt het resultaat te zijn van een dubbele invloed, deze van de nationale tradities, en deze van de Griekse wereld rond de Middellandse zee. Deze dualiteit verklaart de coëxistentie van zware bronze stukken en zilveren tetradrachmen en beroemde gouden ocotrachmen. De auteur poogde de complexiteit van een monetair systeem te begrijpen, waarvan zovele produkten ons bereikt hebben.

Onder het Romeinse Keizerrijk heeft Egypte ook gedurende lange tijd een eigen muntstelsel behouden.

(Prijs: 15 dollars)

«Die Tetradrachmenprägung von Syrakus», door Lauri O. Th. Tudeer

Deze studie verscheen in 1913 in Berlijn in het «Zeitschrift für Numismatik» alsook onder de vorm van een afzonderlijk werk dat in een beperkte oplage werd uitgegeven. Dit werk blijft zeer belangrijk voor de studie van het antieke Siciliaanse muntwezen, maar was nagenoeg onvindbaar geworden voor vele geleerden, omdat slechts weinig bibliotheken het bezitten terwijl het slechts zelden verschijnt op de markt. De herdruk zal dus goed worden onthaald.

De auteur heeft het maximum aan informatie samengezocht dat destijds beschikbaar was over de exemplaren van alle toegankelijke muntverzamelingen en van de grote collecties. Het vertrekpunt van zijn studie bestond aldus uit 694 stukken, waarvan sommige nagemaakt. Hij geeft er een minutieuze beschrijving van, gevolgd door een overzicht van alle inscripties, legendes en symbolen. Daarna volgt er een volledige bibliografie.

Na die lange inventaris, gaat de auteur over tot een diepgaande studie van de problemen aangaande chronologische volgorde en stijl, gewicht en identiteit van de muntstempel. Een derde en belangrijk hoofdstuk is gewijd aan de stempelsnijders en hun handtekening die vooral werd afgekort; onder hen de grootste kunstenaars uit de Oudheid. Een vergelijking met de hedendaagse aanmunting in Sicilië en elders gaat een studie vooraf over het verschijnen van de beeltenis van Arethusa en een studie met betrekking tot de preciese datering van deze uitzonderlijke munten. Het werk eindigt met een reeks afdrukken.

(Heruitgegeven door Obol International, 8 South Michigan avenue, Chicago, Illinois 60603, U.S.A.-Prijs: 40 dollar)

NIEUWE AANMUNTINGEN

Maurice COLAERT

Bulgarije

Drie munten in koper-nikkel voor het wereldkampioenschap voetbal 1982 in Spanje. Op de voorzijde: de nationale wapens. Op de keerzijde: de sporttrofee, voor het stuk van 1 leva (6,83g en 27,1mm), een voetbal voor het stuk van 2 levas (11,06 en 30 mm), en twee spelers voor het stuk van 5 levas (16,9 g en 34,1 mm).

China

De Chinese Volksrepubliek heeft 4 munten in 22-karaats goud geslagen, naar aanleiding van de recente archeologische vondsten, die op dit ogenblik worden tentoongesteld in het "Metropolitan Museum of Art" in New York. De reeks omvat 2 munten van 200 Yuan met op de voorzijde een draak en op het ander een luipaard. Ze hebben ieder een gewicht van 1/4 ons en een diameter van 22mm. Verder een munt van 400 Yuan, met een gewicht van 1/2 ons en een diameter van 27 mm, net op de voorzijde een neushoorn.

De olifant uit de «Oudheid» wordt afgebeeld op de munt van 800 Yuan, met een gewicht van 1 ons en een diameter van 33 mm.

Ieder munt is afzonderlijk verkrijgbaar, behalve dit van 800 Yuan dat enkel kan verkregen worden door de volledige serie te bestellen.

Demokratische Republiek Duitsland

Munt van 20 mark in koper-nikkel, 1981 en 33 mm. Op de voorzijde: de voormalige Pruisische minister Heinrich Friedrich von Stein (1757-1831).

Republiek Djibouti

Een nieuwe circulatiemunt van 100 frank in koper-nikkel (12,03 g), maar eigenaardig genoeg nog met een vorig jaartal, namelijk 1977.

Op de voorzijde: twee kamelen, één rechtstaande en de andere zittend. Op de keerzijde: de waarde.

Egypte

Zilvermunt, ter ere van de faculteit rechten aan de nationale universiteit, 1981, en 34,5 mm. Op de keerzijde: een balans.

Fiji Eilanden

Ter gelegenheid van het huwelijk van prins Charles, werd een zilvermunt van 10 dollars (925/1000) en 40 mm geslagen. Op de voorzijde: de beeltenis van koningin Elisabeth en op de keerzijde alleen deze van de prins.

Griekenland

Nieuwe circulatiemunt van 50 drachmen in koper-nikkel, 12g, 31mm en jaartal 1980. Op de voorzijde: de beeltenis van Solon, wetgever van Athene (638-558 v J.C.). Op de keerzijde: de waarde.

Irak

Een zilvermunt van 1 dinar, 31g, 40mm, jaartal 1980, voor het begin van 15 eeuwen Islam. Voorzijde: alleen arabische tekst. Keerzijde: een moskee.

Italië

De Munt van Rome (Zecca di Roma) en het "L'Istituto Poligrafica dello Stato" belast met de creatie van bankbiljetten en postzegels, zijn gefusioneerd tot één organisme, namelijk «L'Istituto Poligrafico e Zecca dello Stato», of in het kort samengevat IPZS.

Ter attentie van de verzamelaars en de numismaten, herneemt het nieuwe instituut, na tien jaar onderbreking, het slagen van FDC series.

Van de lire in aluminium-magnesium (waarvan de waarde het laagst is) tot de munt van 500 lire in zilver (835/1000), waarvan de nominale waarde in zijn geheel 1088 lire omvat, wordt verkocht aan de prijs van 20.000 lire. De reeks bevat als supplement een drietalige penning (italiaans, frans en engels) met op de voorzijde een muntpers. Om de investeerders aan te trekken, biedt het instituut aan iedere koper van 15 reeksen een filatelistische blok aan, dat op geen enkel andere manier kan bekomen worden. De editie omvat 1.500.000 reeksen, waarvan er 200.000 voor het buitenland bestemd zijn.

Macao

Ter gelegenheid van het jaar van de haan, slaat ook dit land een goudmunt van 1000 patacas (22-karaat, 15,98g en 28,4 mm) en een zilvermunt van 100 patacas (925/1000 en 38,6mm).

Mexico

Munt van 20 pesos in koper-nikkel (1980, 15,1g en 30mm) ter ere van de oude Maya krijgers. Op de voorzijde: in een cirkel een Maya krijger.

Oostenrijk

In de traditionele reeks van de 500-schillingstukken uitgifte van twee zilvermunten (640/1000), van 24g en 38mm.

Het eerste: ter gelegenheid van de 100ste verjaardag van de geboorte van de dichter en dramaturg Anton Wildgans (1881-1932), met zijn beeltenis op de voorzijde.

Het tweede: ter herdenking van de 800ste verjaardag van het befaamde altaar ontworpen door Nicolaas van Verdun voor de Stiftskirche te Klosterneuburg.

Op de voorzijde van de munt wordt één van deze taferelen uitgebeeld: «Daniël vecht tegen een leeuw».

Op de keerzijde: de waarde.

Venezuela

Om de 150ste verjaardag van zijn onafhankelijkheid te vieren, heeft dit land twee zilvermunten geslagen.

Het eerste: 100 bolivar (900/1000, 22g en 40mm) met op de voorzijde Simon Bolivar en op de keerzijde zijn grafsteen in het Pantheon van Caracas.

Het tweede: 75 bolivar (900/1000, 17g en 35mm) met op de voorzijde de beeltenis van Antonio Jose de Sucre. Op de keerzijde: zijn dood op 4 juni 1930.

HOEKJE VAN DE VERZAMELAAR

Wie helpt?

De heer G. Callewaert zoekt contact met verzamelaars, die interesse hebben voor eretekens, medailles en plaketten van de Weimar republiek en het Nazi-Duitsland. Hij zoekt vooral de "Ordenschnallen" (verschillende eretekens aan elkaar bevestigd). Voor ruiling of verkoop bezit hij meerdere dubbels. Verzamelaars met dezelfde interesse kunnen schrijven naar Callewaert Ghislain, Boterlaarbaan 181, 2100 Deurne.

DE heer Eddy Mullebrouck, Hinnebilckstraat 67, 8770 Ingelmunster (tel. 051/30.62.64) zoekt te ruilen of te kopen medailles, penningen, noodgeld, eretekens en alles wat betrekking heeft tot de gemeente Ingelmunster (W.VL.).

Te koop gevraagd de delen I, V part II, VI en VII van de RIC van H. Mattingly - E.A. Sydenham. Schrijven of telefoneren naar de heer Luc Vandamme, Hoogdorp 21, 3820 Alken (tel. 011/31.29.99).

De heer A.F. Schepers, Montjoielaan 55-bus, 8, 1180 Brussel zoekt de oorsprong of eventuele variëteiten van volgende penningen te kennen:

- 1) Voorzijde: 1 F. ALCOVER (geel koper)/keerzijde: 1F.
- 2) Voorzijde: HOTEL DE LA CROIX BLANCHE (geel koper) en een kruis met links en rechts de letters H en R./keerzijde: 15.
- 3) Voorzijde: SKATING-PALAIS (rood koper) achthoekig/keerzijde: 30 centimes (andere waarden)
- 4) Voorzijde: A.M.C. (rood koper)/keerzijde: 10 (andere waarden in verschillende metalen zijn gekend).
- 5) Voorzijde: ROSE OF ENGELAND (geel koper)/keerzijde: 3 Frs (andere waarden in verschillende metalen zijn gekend).
- 6) Voorzijde: RESTAURANT ECONOMIQUE - H de R (rood koper)/keerzijde: 25c. (diam. 30 mm)
- 7) Voorzijde: 1880 - JL gemerkt, een perron omringend (zink)/keerzijde: «Valeur» 6 FR (het bovenste deel is doorboord-diam. 33 mm).
- 8) Voorzijde: 10 FR - S.C.V./keerzijde: S.V.E. - 10 FR. Het zeshoekig stuk is in aluminium en heeft een diameter van 29 mm. (andere waarden zijn gekend in verschillende formaten).
- 9) Voorzijde: GRAND CAFE DU NOUVEAU CERF - M. BRAMPS (rood koper)/keerzijde: 30 centimes.
- 10) Voorzijde: A. THABERT (rood koper)/keerzijde: 15 centimes.

De heer Willy Van Damme K. Fabiolalaan 67, 1830 Machelen, heeft in zijn bezit een penning waarvan hij graag zou willen weten door wie en wanneer deze werd uitgegeven.

De penning heeft de volgende kenmerken: metaal rood-koper en een diameter van 25 mm.

Voorzijde bovenaan op twee lijnen: 15TH PRESIDENT USA/1857-1861.

Onderaan: JAMES BUCHANAN

In het midden: de beeltenis van de president naar rechts.

Keerzijde op 12 lijnen: OLD BUCK/PRIVATE/IN WAR OF 1812/CONGRESSMAN/UNITED STATES SENATOR/SECRETARY OF STATE/MINISTER TO ENGELAND/TRIED TO AVERT CIVILWAR BUT BELIEVED/IN STATE/RIGHTS/OLD PUBLIC FUNCTIONARY.

Afdeling Namen: Lokaalverandering

Deze kring meldt ons, dat vanaf de maand oktober hun maandelijkse vergaderingen zullen plaatsvinden in hun nieuw lokaal «Maison Rogier» 76, rue Rogier, dat gelegen is tussen het station en de Ardennebrug. Een ruime kosteloze parking ligt dichtbij het gebouw.

Kalender van de vergaderingen tot einde 1981: 4 oktober, 1 november en 6 december.

Inlichtingen kunnen bekomen worden bij de secretaris de heer Jean Mine, Chaussée de Louvain 295, 5004 Bouge (Namur) (tel. 081/21.27.23).

«L'Humour et la Médaille» in de Munt te Parijs

Tijdens de voorbije zomermaanden werd er in het museum van de Munt, 11, quai de Conti, een tentoonstelling georganiseerd met als onderwerp «Humor en de Medaille».

Deze expo omvatte een 350-tal medailles met humoristische afbeeldingen en met de beeltenis van humoristische tekenaars, schilders, muzikanten, variétéartiesten en taalhumoristen. We noemen enkele namen: René Goscinny, André Gaultier, Jean Bellus, Jean Effel, Goya.....

De tentoonstelling was samengesteld uit twee delen, namelijk oudheidkundige en hedendaagse medailles.

In zaal I werden medailles uit de periode van de renaissance tot de 18de eeuw getoond. Onder de voornaamste werken bevonden zich medailles met de beeltenis van Francesco Sforza, Louis XII (beide 15de eeuw), Catherine de Médicis (16de eeuw) en Louis XIV (17de eeuw).

Zicht op zaal I

In de andere zalen bevonden zich de hedendaagse medailles met een combinatie van humoristische tekeningen aan de wanden, zodat humor op doek en "in" de medaille één geheel vormden.

De moderne medailles werden onderverdeeld in lofbetuigingen aan humoristische tekenaars en auteurs van tekenverhalen waaronder onze landgenoot Hergé, de geestelijke vader van Kuifje.

Vervolgens kwamen de medailles met lofbetuigingen aan variétéartiesten, muziek- en taalhumoristen aan de beurt. Tot slot besteedde men nog even aandacht aan de humoristische betekenis van de medaille.

Tijdens de tentoonstelling, die in zijn geheel aangenaam om te bezoeken was, kon men zich ook de traditionele catalogus met vele foto's over deze expo aanschaffen voor de prijs van 75 FF. Geïnteresseerden kunnen zich wenden tot het "Musée de la Monnaie" 11, quai de Conti, 75270 Paris Cedex 06.

Reeks muntstukken "Fleur de Coin" België 1981

De Regie der Posterijen werd gelast met de verkoop van de reeksen muntstukken "Fleur de Coin" België 1981. Elke reeks is samengesteld uit acht muntstukken, vier met nederlandstalig en vier met franstalig omschrift, met de nominale waarden van 20, 5 en 1 frank en 50 centiem. De prijs van de reeks bedraagt 125 bf. Bestellingen worden uitgevoerd vanaf 15 september 1981 en slechts na ontvangst van het overeenstemmend bedrag. Betalingen gebeuren door storting of overschrijving op P.C.R. nr. 000-2055985-70 van de Regie der Posterijen - Afdeling 1.3.0.2. Numismatiek, 1000 Brussel. Bovendien het aantal bestelde reeksen dienen naam, voornaam en volledig adres in drukletters vermeld.

Beurs te Parijs op 31 oktober 1981

Het Nationaal Syndicaat van Beroepsnumismaten en Experts richt op 31 oktober 1981 vanaf 9 tot 18 uur in de zaal Wagram (39 avenue de Wagram, Paris 17e) zijn derde numismatische beurs in. De ingangsprijs is vastgesteld op 10 FF

De deelname van meer dan 50 professionelen wordt verwacht.
Voor alle inlichtingen: M.J. Pannier, 2 rue Drouot, 75009 Parijs, telefoon 246.15.05.

Afdeling Tienen: Internationale numismatische dag op 11 november 1981

De internationale numismatische dag van Numismatica Tienen heeft traditiegetrouw plaats op 11 november van 8.30 tot 17.30 u. in de Grote Sporthall van de Stadsschouwburg, Minderbroederstraat 15 te Tienen. Er zijn meer dan 350 tafels ter beschikking en de verdeling gebeurt volgens stortingsdatum van de reservatie. Op 11 november zelf blijven de reservaties geldig tot 10.30 u.

De prijs per meter tafel bedraagt 200 BF te storten op rekening nr. 001-0260155-77 bij de A.S.L.K. Agentschap Tienen voor rekening van Numismatica Tienen. Voor reservatie kan men zich wenden tot:

- de heer André Dewil, voorzitter, Vianderstraat 9 te 3300 Tienen. Tel.: 016/81.49.47.
- de heer Felix Tutenel, penningmeester, Beauduinstraat 96 te 3300 Tienen. Tel.: 016/81.27.44.